

Dkt. John Oswalt, Wafalme, Kipindi cha 6, 1 Wafalme 4-5

© 2024 John Oswalt na Ted Hildebrandt

Nikiangalia sura ya 4 na 5 usiku wa leo, nimezipa jina la “Hekima, katika vitendo.” Na kile tutakachokiona hapa, nadhani, ni aina hii ya kuvutia ya kutembea kwa chaki. Kutembea kwenye mstari wa chaki, na wakati mwingine upande mmoja, na wakati mwingine upande mwingine.

Kama ninavyosema nyuma, inaendeleza zaidi mada ya hekima ya Sulemani, kama inavyoonekana katika maeneo mawili: Utawala, sura ya 1 hadi 28, na ufahamu wa utendaji kazi wa ulimwengu, hasa katika uainishaji. Nitasema zaidi kuhusu hilo tunapofika hapo.

29 hadi 34. Sura hiyo huwa na sifa, lakini kama hapo awali, tunaona kwamba mwandishi-mkusanyaji, zaidi kwa kile ambacho hakijasemwa kuliko kile kinachosemwa, akituonyesha kwamba kuna mdudu kwenye tufaha. Sura ya 5 inaendeleza mada hiyo hiyo na maswali yake yanayoambatana nayo.

Kama nilivyosema katika utangulizi wa utafiti, hakuna makubaliano ya kweli kati ya wasomi kuhusu jinsi Vitabu vya Wafalme vilivyoandikwa. Inakubaliwa vizuri kwamba hakukuwa na mwandishi aliyeketi na kuandika jambo zima, ingawa baadhi wangebisha hiviyo, wakisema kwamba ilifanyika wakati wa uhamisho. Siamini hivyo.

Badala yake, kwa ujumla inadhaniwa kwamba ulikuwa na mfululizo wa wahariri, na nilipendekeza, hasa kwa msingi wa Kitabu cha Mambo ya Nyakati, ambacho huzungumzia tena na tena kuhusu manabii kama wakusanyaji, nadhani wao ndio waliofanya hivi. Na ni wazi kabisa kwamba walitumia mambo mbalimbali. Walitumia uchunguzi wao binafsi, na pia walitumia historia kutoka maktaba za kifalme.

Tutaona hilo hasa tunapozidi Sulemani na kuwafikia wafalme wengine. Walitumia kumbukumbu za aina mbalimbali, na nadhani tunaona hilo hapa katika sura hizi mbili, ambapo nadhani ni wazi kwamba mistari ya 1 hadi 6 ya sura ya 4, 7 hadi 9, 20 hadi 28, na 29 hadi 34 inaweza kuwa yote yalikuwa vipande vilivyoandikwa tofauti ambavyo vimekusanywa na kuwekwa pamoja. Vivyo hivyo, sura ya 5, mistari ya 13 hadi 18 inaweza kuwa kumbukumbu.

Hii inaweza kuelezea tofauti fulani. Tunafanya nini hapa Abiathari akijitokeza tena? Tutazungumzia hilo. Katika sura ya 4, mstari wa 6, Ahishari, au Ahishari, anasemekana kuwa mkuu wa nyumba.

Tafsiri ya NIV inatafsiri msimamizi wa ikulu. Mimi, pamoja na wachache wengine, nadhani nafasi hiyo ni sawa na waziri mkuu. Tena, nitajadili hilo zaidi kidogo.

Katika orodha ya vitu vilivyoletwa ikulu kwa ajili ya menyu ya kila siku, kuna taarifa kwamba cores 30 zililetwa. Hiyo ni kama tani tano na nusu. Vitu vingi hivyo vilikuwa vikiletwa ikulu kwa matumizi huko.

Katika hali hiyo, kila mwezi. Bado mambo mengi. Sulemani, kwa kutawala ulimwengu kuanzia Misri hadi Mto Frati, alikuwa na udhibiti wa biashara ya ulimwengu wa kale.

Mara nyingi watu husema, vema, kwa nini Mungu alimweka Ibrahimu mahali pabaya kama Kanaani? Ukweli ni kwamba, haikuwa mbali kabisa. Ulimwengu wa kale, yaani Uturuki, na hiyo ni Misri, hiyo ni Mto Frati, hiyo ni Mto Tigri, hapa chini kuna Ghuba ya Uajemi, kuna Babeli, kuna Ashuru, kama nilivyosema, hapa ni Misri. Na hapa ni Jangwa la Arabia.

Kwa hivyo, unatokaje Babeli hadi Misri? Unapanda hapa, na chini kule, na pale. Unapataje biashara kutoka Bahari Nyekundu hadi Ugiriki? Kwa hivyo, una barabara kuu mbili: moja inayoitwa Njia ya Bahari, na moja inayoitwa Njia ya Wafalme.

Ukitawala kuanzia mpaka na Misri hadi Mto Frati, una udhibiti wa biashara ya dunia. Na uko katika nafasi ya kuwa tajiri wa ajabu. Na hivyo, kile kinachoelezwa kuhusu Sulemani hapa, wakati mwingine watu husema, hilo haliwezekani.

Sio hata kidogo. Nimependa kuwaambia wanafunzi kwa miaka mingi ni kama vile mna kibanda pekee cha ushuru kwenye I-75 kati ya Mackinac Straits na Miami. Je, mtapata utajiri? Hakika mtapata utajiri.

Na hivyo ndivyo ilivyokuwa kwa Sulemani. Hatimaye, neno kuhusu hekima. Hekima katika ulimwengu wa kale ilikuwa ya vitendo kabisa.

Ilikuwa ni kuangalia maisha, kinachofanya kazi na kisichofanya kazi. Kwa hivyo, mtu mwenye bidii atakuwa tajiri. Mtu anayelala siku nzima atakuwa maskini.

Kila wakati, wakati wote? Hapana, si lazima. Unasema kanuni ya jumla. Siku zote nimependa ile ambapo, mfalme akikualika, kijana, kwenye chakula cha jioni, usikae kando yake.

Kaa chini ya meza. Kwa njia hiyo, hatakuambia, wewe ni nani? Sogea. Badala yake, anaweza kusema, loo, kijana, njoo karibu kidogo.

Hekima ya vitendo. Sasa, inavutia katika Biblia, hiyo inabadilishwa kidogo. Je, hii ni busara kwa sababu inafanya kazi? Au ni busara kwa sababu ni sahihi? Je, ni usemi wa

hofu ya Bwana? Au ni hamu tu ya kusonga mbele? Lakini katika msingi wake, hekima ni uchunguzi tu wa ulimwengu.

Na ndiyo maana katika sura ya 5, itazungumzia kidogo kuhusu, aliainisha wanyama wote na mimea yote na kila kitu kingine. Tena, ni ujuzi mkubwa wa uchunguzi. Lakini una mapungufu yake.

Na tutaangalia hilo kwa makini. Naam, tunaanza tena na kipawa hiki cha utawala, ambacho ni wazi alikuwa nacho kwa ukali. Na unaona shirika lake.

Sasa, kwenye skrini niliyoionyesha, ni 2 Samweli 8:16 hadi 18. Kwenye maelezo tu, kwa sababu fulani, weka 8:16 pekee. Lakini ni 2 Samweli 8:16 hadi 18.

Kwa hivyo hiyo ndiyo ya juu hapa. Na hii ndiyo shirika la kwanza la Daudi. Yoabu, mwana wa Zaria, alikuwa juu ya jeshi.

Yehoshafati mwana wa Ahiludi alikuwa mwandishi wa kumbukumbu. Sadoki, mwana wa Ahitubu, Ahimeleki, mwana wa Abiathari, walikuwa makuhani. Saria alikuwa katibu.

Benaya, juu ya Wakerethi na Wapelethi, huyo ndiye mlinzi wa Daudi. Na wana wa Daudi walikuwa makuhani. Nataka kuzungumzia hilo baada ya muda mfupi.

Lakini kuna baraza la kwanza la kifalme lililoandaliwa na Daudi karibu na mwanzo wa utawala wake. La pili ni kuanzia 2 Samweli 20, 23 hadi 21. Huyu ni Daudi mzee.

Hili ni baraza la mawaziri la kifalme kuelekea mwisho wa utawala. Hakuna tofauti nyingi. Yoabu akiwa kamanda wa jeshi.

Benaya, Wakerethi, na Wapelethi. Lakini hapa kuna jipya. Adoramu alikuwa msimamizi wa kazi ya kulazimishwa.

Lo! Yehoshafati, mwana wa Ahiludi, alikuwa mwandishi wa kumbukumbu. Bado yupo.

Sheva alikuwa mwandishi wa Daudi, Sadoki na Abiathari walikuwa makuhani, na Ira, Myairi, pia alikuwa kuhani wa Daudi.

Hilo linavutia. Sasa, basi, tunaangalia kifungu chetu usiku wa leo. Na nilichofanya hapa ni kwamba safu ya kwanza ya X ni 2 Samweli 8. Safu ya pili ya X ni 2 Samweli 20.

Na safu ya tatu ni kifungu chetu. Kwa hivyo, zote tatu zina kinasa sauti. Sasa, kuna mabishano mengi kuhusu tofauti kati ya kinasa sauti na katibu na kwa nini walipata zote mbili.

Labda, mwandishi wa kumbukumbu ndiye mtu anayetunza kumbukumbu za kifalme. Unajua, kama vile kwenye meli, kuna kumbukumbu ambapo wanaripoti kila kitu kinachotokea. Kila mtu anayesimamia sitaha, afisa wa siku hiyo, ndiye anayesimamia kumbukumbu hiyo.

Kwa hivyo, labda huyo ndiye mwandishi wa habari. Sasa, jambo la kuvutia ni kwamba jamaa huyu ni yule yule. Yehoshafati, mwana wa Ahiludi.

Alikuwepo hapo mwanzo pamoja na Daudi. Yupo hapo kuelekea mwisho wa utawala wa Daudi. Na bado yupo huko wakati wa utawala wa Sulemani.

Lazima alikuwa na uwezo mkubwa. Katibu labda ndiye anayeandika kumbukumbu, hutuma memo, na labda ndiye mtu wa miguu ya mfalme. Kwa hivyo, tena, una kinasa katika yote matatu.

Una katibu katika zote tatu. Una kamanda wa jeshi katika zote tatu. Na una makuhani katika zote tatu.

Na Sadoki na Abiathari wanajitokeza katika yote matatu. Inavutia. Rudi kwenye hilo.

Kamanda wa Wakerethi na Wapelethi haonekani katika nyumba ya Sulemani. Sasa, moja kati ya mambo mawili yalitokea. Kwanza, labda Sulemani aliwavunja walinzi wa Daudi.

Labda hawa watu walikuwa waaminifu zaidi kwa Daudi kuliko walivyokuwa Sulemani. Hiyo ndiyo nadhani yangu bora. Lakini pia inawezekana, kwa kuwa Benaya alikuwa kamanda wa Wakerethi na Wapelethi, na sasa ndiye kamanda wa jeshi, labda wameunganishwa tu katika jeshi.

Lakini kwa vyovyote vile, hawaonekani tena. Kazi ya kulazimishwa huonekana tena. Na, tena, tutakuwa na sababu ya kuzungumzia hilo.

Makuhani wa mwana wa Daudi walikuwa katika baraza hilo la kwanza pekee. Kuna nini kinaendelea? Naam, kama unakumbuka, wiki iliyopita tulizungumzia kuhusu hali ya kidini yenye machafuko katika Israeli baada ya, inaonekana, si tu kwamba sanduku lilitekwa, bali pia hema kuchomwa moto. Na ingawa Samweli amepewa aina ya uhusiano mrefu wa Kilawi katika Mambo ya Nyakati, ni mrefu sana.

Haionekani kama Samweli alikuwa... Namaanisha, labda alikuwa binamu wa nne wa kaka wa tano wa mjomba wa shangazi na kaka wa babu wa Mlawi. Kwa hivyo, huyu hapa Samweli, mtu ambaye kwa kweli anafanya kazi kama kuhani mkuu katika nchi, ambaye si Mlawi. Kwa hivyo, si jambo lililoweza kwa Daudi kuwatia mafuta wanawe kadhaa ili wafanye kazi kama makuhani wake.

Cha kufurahisha ni kwamba, haionekani tena. Hawapo kwenye baraza la mawaziri la baadaye na hawapo katika baraza la mawaziri la Sulemani. Halafu, hata hivyo, kuna kuhani wa Daudi katika baraza la mawaziri la pili.

Na katika Sulemani, rafiki wa mfalme na kuhani. Nashangaa kama huyu alikuwa kasisi, kasisi wa mfalme. Sijui.

Kisha, katika Sulemani, una kuhani. Nafikiri huyu ndiye kuhani mkuu. Na Sadoki na Abiathari, kufikia wakati huu, wote wawili ni wazee.

Nadhani ni makuhani waliostaafu. Na ingawa Abiathari amefukuzwa kutoka Yerusalemu, bado yuko hai. Na kama maaskofu wetu wa Methodisti, wewe ni kuhani wa maisha yote.

Kwa hivyo, nadhani hicho ndicho kinachoendelea hapo: si Sadoki wala Abiathari waliokuwa hai. Sadoki, bado yuko mjini, lakini Abiathari, hayuko. Kisha pia una mtu anayesimamia maafisa.

Kumbuka, zungumzia hili baada ya muda mfupi: Sulemani alikuwa na maafisa 12 wa utawala katika mikoa 12. Na jamaa huyu anaonekana kuwa ndiye aliyekuwa msimamizi wa hilo. Na hatimaye, kwa mara ya kwanza, mtu ambaye ndiye msimamizi wa nyumba.

Kama nilivyosema, tafsiri nyingi zitachukua hii kama msimamizi wa ikulu. Labda hivyo. Namaanisha, sasa una jengo hili kubwa la ikulu, ikulu, hekalu, majengo ya utawala, yote hayo.

Kwa hivyo, huenda ikawa mtu fulani aliteuliwa. Lakini unapomfikia Isaya, miaka mia kadhaa baadaye, jamaa huyu anatumia mamlaka zaidi ya kuwa mkuu wa nyumba. Kwa hivyo, huenda ikawa hapo ndipo alipoanza kama msimamizi wa ikulu.

Lakini nadhani kufikia wakati wa Isaya, alikuwa waziri mkuu kweli. Yeye ndiye mtu mkuu anayeendesha ufalme kwa ajili ya mfalme. Kwa hivyo, tunachokiona hapa ni urasimu unaoongezeka, sivyo? Tuna maafisa zaidi katika kila kisa na watu wengi zaidi wanaohusika katika kuendesha ufalme.

Tena, hapa kuna hekima. Usijaribu kufanya yote mwenyewe. Gawanya.

Kurudi nyuma kwa baba mkwe wa Musa. Katika Kutoka, anaposema, hei, unajiuu. Gawanya kazi.

Kwa hivyo, hii hapa na Sulemani akiendelea na hilo na kuliendeleza. Sawa. Maswali au maoni hapo kuhusu baraza la mawaziri linaloendelea? Sawa.

Mstari wa 7. Sulemani alikuwa na magavana 12 wa wilaya juu ya Israeli yote ambao walitoa mahitaji kwa mfalme na nyumba ya kifalme. Nadhani hilo linavutia kidogo. Walikuwa magavana.

Na kazi yao ilikuwa nini? Kuhudumia familia ya kifalme. Lo! Kila mmoja alilazimika kutoa mahitaji kwa mwezi mmoja kwa mwaka.

Kama hesabu yangu ni sahihi, hiyo ni ya kumi na mbili. Kwa hivyo, kila mtu alilazimika kutoa sehemu ya kumi na mbili ya mapato yake ili kumsaidia mfalme na utawala wa mfalme. Hmm.

Sawa. Sasa, sawa. Hawa hapa.

Cha kufurahisha ni kwamba, hazilingani kabisa na makabila. Zimetengana kwa njia mbalimbali. Na ukifanya hivyo, natumai unaweza kuona hilo.

Upande wa mashariki wa Yordani, iko karibu zaidi. Nambari 12 ni mahali ambapo kabila la Reubeni lingekuwa. Nambari 7 ni mahali ambapo kabila la Gadi lingekuwa.

Na nambari 6 ni nusu ya kabila la Manase. Na 8 ni Naftali. 9 ni kile kilichobaki cha Asheri.

Hawakuweza kamwe kuchukua eneo lao lote la pwani huko. 10 inakaribia Isakari. Lakini makabila mawili makubwa ya kaskazini, anagawanyika kweli.

Manase na Efraimu. Na inashangaza jinsi hizo zilivyogawanywa. Kuna 1, kuna 3, kuna 4, kuna 5, kuna 11.

Nambari ya 2 hapa inakaribia sana na Benyamini, pamoja na kile kilichokuwa kimehusishwa na Dani. Kwa hivyo, kuna maeneo 12. Ni nini kilichoachwa? Yuda.

Israeli yote ni istilahi iliyopewa Israeli yote isipokuwa Yuda. Israeli yote inatakiwa kutoa chakula kwa meza ya mfalme. Yuda imeachiliwa.

Unafikiri kwa nini hilo linaweza kuwa hivyo? Kwa nini Sulemani angemwachilia Yuda? Ni familia yake. Yeye ni Myahudi. Daudi anatoka Yuda asili yake.

Bethlehemu, unakumbuka? Hii ni kama upendeleo, sivyoyote? Sasa, angejielezeaje hilo? Una maoni gani? Hapana, hapana, umeelewa kinyume. Ndiyo, ndiyo, Yuda aliandamana na Absalomu dhidi ya wengine wote. Sawa, sawa.

Sidhani kama hilo ni jambo lisilo la msingi. Nadhani kweli kwamba huenda kulikuwa na wazo fulani; kama nikiwawekea mzigo mwingi, wataondoka tena. Watu wangu wataondoka.

Kwa hivyo, huenda... Nina uhakika kulikuwa na aina fulani ya mawazo kama hayo. Haikuwa upendeleo wa zamani tu, ingawa nadhani hiyo ni sehemu kubwa ya hilo. Hawa ni watu wangu.

Lakini nadhani pia kuna ujanja fulani. Ukitaka kutumia neno hilo kwa hekima katika kile tunachofanya hapa. Yuda ni... Na tena, unaona ukubwa ukilinganishwa na wengine, hasa baada ya kuwagawanya Efraimu na Manase.

Yuda iko katika nafasi ya kutumia nguvu kubwa. Kwa hivyo, ni bora uwafanye wawe na furaha. Lakini hizi hapa mbegu.

Kumbuka, hata nyuma kama Yoshua, kuna marejeleo ya Yuda na Israeli yote. Na Sauli alipokufa, ilikuwa Yuda pamoja na Daudi na Israeli yote pamoja na Ishboshethi . Kwa hivyo, mgawanyiko huu ndio kiini cha uzoefu wa Israeli.

Kama nilivyokuambia hapo awali, sehemu yake ni ya kijiografia. Ukingo unaoanzia Beersheba hadi Yerusalemu ni mstari ulionyooka. Una mikunjo kadhaa ndani yake, lakini bado, haujavunjika.

Kwa hivyo, una mawasiliano mazuri kutoka Yerusalemu kusini. Kutoka Yerusalemu kaskazini, mstari wa ukingo umegawanyika. Na kwa hivyo, mawasiliano ni magumu zaidi.

Kwa hivyo, kuna mgawanyiko wa asili hapa ambao Daudi ameuponya. Baada ya jambo la Absalomu, Daudi anafanya kazi kwa uangalifu sana kuwavuta Israeli na Yuda na kuwaunganisha. Na inaonekana kana kwamba Sulemani, katika hekima yake, kwa kweli, anaandaa njia kwa ajili ya kile kitakachotokea miaka 30 ijayo, wakati watakapotengana milele.

Kwa hivyo tena, kile kinachoweza kuonekana kuwa hekima kwa sasa, lazima nimfurahishe Yuda. Siwezi kuwawekea mzigo mzito sana, lakini huanza kuibua masuala katika akili za watu. Sasa, subiri kidogo; nimekuwa nikisema kila mara kwamba neno la kwanza ambalo watoto wetu walijifunza lilikuwa hapana. Na sentensi ya kwanza waliyojifunza ilikuwa, si haki.

Na swali hilo linaweza kuibuka kwa urahisi hapa. Tena, nataka kuendelea kusisitiza hoja hii kwamba kuna hekima, na kuna hekima. Inaonekana kwangu kana kwamba ingekuwa busara zaidi kwa Sulemani kutafuta njia ya kutowalinda Yuda pembeni, bali kuiunganisha katika yote.

Sasa tena, ni rahisi sana katika umbali wa miaka 2900 kumwambia mtu jinsi anavyopaswa kufanya mambo. Hata hivyo, suala ni kwamba mbegu za mgawanyiko wa mwisho hupandwa katika kitendo hiki. Mistari ya 22 na 23 kisha inazungumzia kuhusu mahitaji ya kila siku.

Hii kumi na mbili ni nini? Ni nini ambacho kila moja ya wilaya hizi inapaswa kutoa? Vyakula vya Sulemani vya kila siku vilikuwa kori 30 za unga bora, kori 60 za unga. Kwa hivyo, tani 5 1/2 za unga, tani 11 za unga, ng'ombe 10 waliolishwa zizini, ng'ombe 20 waliolishwa malishoni, kondoo na mbuzi 100, pamoja na kulungu, swala, kulungu, na kuku wateule. Lo! Sasa, inaitwa vyakula vya kila siku.

Nadhani hiyo ni kwa mwezi mmoja wa siku. Hivi ndivyo Samweli alivyosema hapo mwanzo waliposema, Tupe mfalme. Hivi ndivyo mfalme atakavyotawala juu yenu, Samweli alisema.

Mfalme atawakusanya wana wenu na kuwaweka kwenye magari yake ya vita na wapanda farasi wake, na kuwafanya wakimbie mbele ya magari yake ya vita. Baadhi yao watakuwa majemadari na makapteni katika jeshi lake. Wengine watalazimika kulima mashamba yao na kuvuna mazao yao.

Baadhi ya watu watatengeneza silaha zake na vifaa vyake vya magari ya kukokotwa. Mfalme atawanyang'anya binti zenu kutoka kwenu na kuwalazimisha kupika, kuoka na kutengeneza manukato kwa ajili yake na labda wawe masuria wake. Atawanyang'anya mashamba yenu bora, mashamba yenu ya mizabibu na mashamba ya mizeituni na kuwapa maafisa wake mwenyewe.

Atawachukua watumwa wenu wa kiume na wa kike, na kuwadai ng'ombe wenu na punda wenu wazuri zaidi kwa matumizi yake mwenyewe, na atawatoza sehemu ya kumi ya makundi yenu, nanyi mtakuwa watumwa wake.

Hmm. Nabii, sivyo? Nabii. Kwa hivyo, nini kinatokea hapa? Sulemani anafanya nini? Anatekeleza... Ndiyo.

Kwa nini... Kwa nini utajiri huu? Anaishi maisha ya kifahari kutokana na nguruwe. Sasa tena, kama nilivyosema, ana udhibiti wa biashara ya dunia. Pesa zinaingia.

Kwa hivyo, anatumia tu kile alichonacho vizuri zaidi. Kanuni hapa ni ipi? Kanuni ya kibiblia ni ipi kuhusu utajiri? Kanuni hii ni, ikiwa umeupata, utumie. Kanuni ya kibiblia ni ipi? Shiriki.

Kwa sababu tu unayo haimaanishi unahitaji kuitumia. Mojawapo ya mambo ambayo husemwa sana kuhusu Amerika ni kwamba, badala ya kuishi 10% chini ya mapato yetu na kuokoa 10%, tunaishi kwa 10% juu ya mapato yetu. Kwa sababu tu unaweza haimaanishi kuwa ni sahihi.

Sasa tena, Samweli anaelezea ufalme wa kawaida, na Sulemani ni mfalme wa kawaida tu. Wafalme wote hapa hufanya hivi. Wafalme wote hapa wanaishi hivi.

Tatizo ni nini? Na angalia, angalia jinsi jambo hilo linavyoongozwa. Watu wa Yuda na Israeli walikuwa kama Yuda na Israeli, unaelewa? Ni wengi kama mchanga wa pwani. Walikula, wakanywa, walifurahi.

Hakuna anayelalamika. Wote wana chakula na vinywaji, amani. Kwa nini nisiishi kama mfalme? Kanuni ya kibiblia kuhusu utajiri ni ipi? Inashangaza kwamba Biblia ina utata mwingi kuhusu utajiri.

Kwa upande mmoja, ikiwa unayo, ipokee kama zawadi kutoka kwa Mungu na uishiriki. Lakini matajiri wengi hawakuipata kutoka kwa Mungu. Waliipata kutokana na upotovu. Huo ndio msimamo wa kibiblia.

Na hiyo ndiyo kejeli kubwa katika Isaya 53. Alizikwa pamoja na matajiri waovu ingawa hakufanya vurugu yoyote na hapakuwa na udanganyifu kinywani mwake. Tusi la mwisho kwa Yesu lilikuwa kwamba hakuruhusiwa hata kuzikwa pamoja na maskini aliowapenda.

Amezikwa pamoja na matajiri waovu. Kwa hivyo, ikiwa una utajiri na hukuuiba, hukuupata kwa upotovu, hiyo haikupi haki ya kujilipua mwenyewe. Mashujaa wangu katika suala hili ni watu watatu ambao picha zao ziko katika jengo la FAS.

ya Oldsmobiles ya miaka mitano . Ninapenda hadithi ya Kamishna wa Jeshi la Wokovu la Eneo la Kusini Andy Miller.

George Luce alipofariki, Andy na, bila shaka, kama Kamanda wa Eneo wa Jeshi la Wokovu, unawajua kila mtu. Andy alimpigia simu rais wa AT&T na kusema, Njoo nami kwenye mazishi haya. Nataka kukuonyesha jinsi milionea anavyoishi.

Ndiyo. Ndiyo. Kwa sababu tu unayo haimaanishi unahitaji kuitumia.

Mungu atusaidie tujifunze jinsi ya kuishi chini ya kipato chetu. Huenda tusiwe Sulemani na nadhani ni rahisi kwangu kusema hivyo. Naam, mimi si Sulemani.

Siishi katika jumba fulani mahali fulani. Sawa. Je, ninaishi kulingana na mapato yangu? Je, ninaishi chini ya mapato yangu? Kuna kanuni hapa.

Na inaonekana kwangu kwamba Sulemani anavutiwa tu. Namaanisha kila kitu ni kutumia neno la Kiebrania lililojifunza sana hunky-dory. Kila kitu kiko sawa.

Hatuna matatizo. Pesa zinaingia. Kwa nini isiwe hivyo? Endelea na mtiririko.

Au la. Kwa hivyo, angalia 20 hadi 28 sasa. Tumezungumzia kuhusu katikati yake.

22 na 23. Watu wa Yuda na Israeli walikuwa wengi kama mchanga wa pwani. Walikula, wakanywa, na kufurahi.

Sulemani alitawala falme zote kuanzia Mto Frati hadi nchi ya Wafilisti hadi mpaka wa Misri. Nchi hizi zilileta kodi na zilikuwa chini ya utawala wa Sulemani maisha yake yote. Na kisha mistari miwili kuhusu akiba yake ya chakula.

Mstari wa 24, Kwa maana alitawala falme zote upande wa magharibi wa Mto Frati, kuanzia Tifsa hadi Gaza, naye alikuwa na amani pande zote. Wakati wa maisha ya Sulemani, Yuda na Israeli, kuanzia Dani hadi Beersheba, walikaa salama, kila mtu chini ya mizabibu yao na mitini yao. Sulemani alikuwa na vibanda 4,000 vya farasi wa magari.

Yoshua alikuwa ameamriwa asiwe na magari ya kukokotwa au farasi wa magari ya kukokotwa. Unaona, wakati huo, gari lilikuwa silaha ya mwisho, na Yoshua aliamriwa asitumie. Vibanda 4,000 vya farasi wa magari ya kukokotwa, farasi 12,000.

Magari ya vita yalikuwa ya farasi watatu, na magavana wa wilaya, kila mmoja katika mwezi wake, walimletea mfalme Sulemani chakula na wote waliokuja mezani kwa mfalme; walihakikisha kwamba hakuna kitu kilichopungua.

Pia walileta mahali pazuri idadi yao ya shayiri na majani kwa ajili ya farasi wa magari na farasi wengine. Sasa hebu nikuulize, je, hiyo ni nzuri au mbaya? Je, hiyo ni kumsifu Sulemani au si kumsifu? Au unafikiri nini? Inasikika vizuri sana, sivyo? Ana haki za kujisifu. Kila kitu kilikuwa na amani.

Ndiyo maana ilikuwa na amani. Ndiyo maana ilikuwa na amani, ndiyo. Inawezekana, inaweza kuwa.

Ndiyo, sijui kama nyote mlisikia hilo au la, lakini anafikiria mfano wa Yesu wa mkulima tajiri aliyebomoa ghala zake ili kujenga ghala kubwa zaidi ili kuhifadhi vitu vyote vilivyokuwa pale na kumwambia roho yake, tulia, mjinga wewe, roho yako inahitajika kwako usiku wa leo. Ndiyo, ndiyo. Yote yamefichwa wazi.

Hakuna neno lolote kuhusu Mungu katika aya hiyo yote. Hakuna neno lolote kuhusu majaribio ya uinjilisti katika maeneo haya yaliyotekwa. Hakukuwa na neno lolote kuhusu hilo, na kulikuwa na shalom katika nafsi zao.

Yote ni ya nje. Na tena, najiuliza, najiuliza kama maelezo ya Amerika yaliandikwa. Je, yangukuwa hivi? Sijui, sijui.

Lakini nadhani huu ni mfano mzuri wa kile nilichozungumzia tangu mwanzo, katika maelezo haya ya kumsifu Sulemani, kuna dokezo hili, kuna mdudu kwenye tufaha. Tufaha linaonekana zuri. Kuna mdudu ndani yake.

Sawa, tuendeleo. Tena, mambo chanya hapa. Mungu alimpa Sulemani hekima na ufahamu mwingi sana na ufahamu mpana usiopimika kama mchanga wa pwani.

Hekima ya Sulemani ilikuwa kubwa kuliko hekima ya watu wote wa Mashariki, na kuliko hekima yote ya Misri. Alikuwa na hekima kuliko mtu mwingine yeyote, akiwemo mtu aliyejulikana kwa kuwa na hekima, Ethani Mwezrahi, na mwenye hekima kuliko Hemani, Kalkoli, na Darda, wana wa Maholi. Sifa zake zikaenea katika mataifa yote yaliyomzunguka.

Alitunga methali 3000. Nyimbo zake zilikuwa 1005. Alizungumzia mimea kuanzia mwerezi wa Lebanoni hadi hisopo inayoota ukutani.

Tena, uchunguzi, uainishaji, upangaji. Hiyo ni hekima. Alizungumzia kuhusu wanyama na ndege, wanyama wanaotambaa na samaki kutoka mataifa yote.

Watu walikuja kusikiliza hekima ya Sulemani, ambayo ilitumwa na wafalme wote wa ulimwengu waliosikia kuhusu hekima yake. Tena, sasa Mungu anaonekana mara moja. Mungu alimpa Sulemani hekima na ufahamu mkubwa.

Lakini unajua, kuna... Ninahitaji kuwa mwangalifu nisijitundike kwenye waya zangu zote hapa. Kuna... na hiyo ni zawadi ya Mungu. Hiyo ni zawadi ya Mungu.

Lakini uwezo wa kiakili hautoi kila wakati katika kile ambacho James anakiita hekima inayoshuka kutoka juu. Nadhani tunaona hilo katika vyuo vikuu vyetu leo. Nisingedharau hata kidogo uwezo mkubwa wa kiakili unaonyeshwa.

Ugunduzi wa ajabu unaofanywa. Lakini ningesema kwamba hizo mbili lazima ziunganishwe. Na hekima hii inayoshuka kutoka juu ni moyo uliojisalimisha kikamilifu.

Moyo uliogeuzwa nje. Moyo unaojua si Mungu. Sasa, sikupendekezi kwamba Sulemani, hasa katika siku zake za awali, alikosa haya.

Lakini nakushauri kwamba ndiyo, ndiyo, Mungu alimpa hii. Lakini sina uhakika kwamba maisha yake yalipoendelea alikuwa mwangalifu kuwaunganisha wawili hao. Kwa hivyo, unajua, huyu hapa jamaa, nadhani tungenesema kwa lugha yetu, mwenye IQ ya 190.

Yeye ni mtu mwerevu kweli. Lakini ningependekeza kwako hilo halitoshi. Na tena, nakukumbusha kwamba tunaanza sehemu hii yote na sura ya 3, mstari wa 1. Alimwoa binti wa Farao.

Mbegu ilipandwa. Mbegu ambayo polepole, nadhani, ilikuja kuiharibu. Nimekuwa katika biashara ya elimu ya juu sasa kwa karibu miaka 55.

Na tena na tena, nimeona hili likitokea. Tena na tena, nimeona vijana werevu waliopewa kipawa na Mungu ambao wamepoteza hekima hii. Sawa, subiri.

Sura ya 5. Hiram , mfalme wa Tiro , aliposikia kwamba Sulemani alikuwa ametiwa mafuta kuwa mfalme baada ya baba yake, Daudi, alituma wajumbe kwa Sulemani kwa sababu alikuwa rafiki wa Daudi kila wakati. Sawa. Nataka utambue kauli hiyo.

Nitarudia tena. Uhusiano wake na David ukoje? Masharti ya kirafiki. Ndiyo, ndiyo.

Nadhani hilo ni muhimu. Kwa hivyo, sasa turudi hapa. Tyre iko juu sana pale juu ambapo mstari mwekundu unaanzia.

Hii ni nchi ya Foinike. Inashangaza, tulipokuwa shule ya msingi, tulijifunza kuhusu Wafoinike, mabaharia maarufu waliosafiri kwa meli kote Mediterania, ambao walianzisha koloni lao huko Carthage kwa muda mrefu walikuwa wapinzani wakubwa wa Roma. Watu wanaonukuu walibuni alfabeti.

Hilo si kweli, lakini hakika wao ndio waliolieneza. Uh-huh. Ndiyo, ndiyo.

Na mababu wa mwanamke aliyelitwa Yezabeli. Waabudu Baali. Mungu wa dhoruba.

Mungu wa mimea. Watu hao. Kwa hivyo, Sulemani anaelewa neno.

Anatuma ujumbe nyuma. Unajua kwamba kwa sababu ya vita vilivyopiganwa dhidi ya baba yangu Daudi kutoka pande zote, hakuweza kujenga hekalu kwa jina la Bwana, Mungu wake, hadi Bwana alipowaweka adui zake chini ya miguu yake. Lakini sasa, Bwana, Mungu wangu, amenipa raha pande zote.

Hakuna adui wala maafa. Kwa hiyo, ninakusudia kujenga hekalu kwa ajili ya jina la Bwana, Mungu wangu.

Kwa ajili ya sifa. Kwa ajili ya mhusika. Kama Bwana alivyomwambia baba yangu Daudi aliposema, mwanao nitakayemweka kwenye kiti cha enzi badala yako ndiye atakayejenga hekalu kwa ajili ya jina langu.

Kwa hivyo, amuru kwamba mierezi ya Lebanoni ikatwe kwa ajili yangu, na watu wangu watafanya kazi pamoja na wako, nami nitakulipa kwa ajili ya watu wako ujira wowote utakaoweka.

Unajua kwamba hatuna mtu yeyote mwenye ujuzi wa kukata miti kama Wasidoni. Sawa? Sidoni iko nje kidogo ya ramani hii. Ni mji mwingine maarufu wa Wafoinike.

Tiro na Sidoni. Na hakuna miti popote katika ulimwengu wa kale kama mierezi hiyo huko Lebanoni. Hiram aliposikia ujumbe wa Sulemani, alifurahi sana na kusema, "BWANA asifiwe leo kwa kuwa amempa Daudi mwana mwenye busara kutawala taifa lake kubwa."

Kwa hivyo, Hiram akatuma ujumbe kwa Sulemani. Basi una mpango. Tutafanya nini hapa? Nitazikata msituni huko juu, ziburutwe, kisha zisafirishwe kwa maji.

Magogo makubwa ya mierezi yamesukumwa kando ya pwani huko. Nitayatuma mahali utakapotaja. Ramani hii inaonyesha Yopa na huenda hapo ndipo mahali.

Ni karibu zaidi. Sio bandari nzuri, lakini ni bora zaidi uliyo nayo na karibu zaidi na Yerusalemu. Sulemani alimpa Hiram kore 20,000.

Nadhani hiyo ni kitu kinachokaribia tani 500 za ngano kama chakula cha familia yake pamoja na bathi 20,000 za mafuta ya zeituni yaliyoshinikizwa. Sulemani aliendelea kufanya hivi kwa Hiram mwaka baada ya mwaka. Bwana akampa Sulemani hekima kama alivyomwahidi.

Yaani, Sulemani alijua jinsi ya kupata kiasi hicho cha mazao kutoka kwa watu wake. Kulikuwa na uhusiano wa amani kati ya Hiram na Sulemani. Sasa, angalia kifungu hiki cha mwisho katika mstari wa 12.

Walifanya nini? Hapa kuna lugha ya Kiebrania. Walikata agano. Karibu kila mtu amekubali kwamba neno hilo maalum linatumika kwa sababu hili ni agano la damu.

Siwezi kuchora picha nzuri ya ng'ombe, lakini kuna nusu mbili za ng'ombe. Nusu zenye damu za ng'ombe. Na pande hizo mbili zinapita kati ya hizo mbili na kuapa, Mungu, Mungu wenu na Mungu wangu, anifanyie hivyo nikivunja agano hili.

Huu si uhusiano wa kirafiki. Huu ni agano la damu. Kitu ambacho kimekatanzwa kabisa katika kitabu cha Kumbukumbu la Torati.

Usifanye agano na yeyote kati ya watu wa nchi. Kuna sababu ya kuwaita mashahidi ili kufanya uamuzi wako.

Na mashahidi ndio miungu. Ili wewe, unapopita katika nusu hizo zinazovuja damu, utambue miungu ya mwenzako. Lakini ni mpango mzuri sana.

Namaanisha, Mungu anataka nijenge hekalu hili. Sawa. Nitakubaliana na hilo.

Na nitaijengaje isipokuwa nipate magogo haya yote? Kanuni ya kibiblia hapa ni ipi? Kuweka imani kwa mwanadamu badala ya Mungu. Kwa vyovyote vile, bei ni kubwa sana ikiwa itabidi uuze roho yako ili kuipata. Na utaipataje? Mfalme Sulemani aliajiri wafanyakazi kutoka Israeli yote.

Israeli wote, si Yuda. Wanaume 30,000. Aliwatuma Lebanoni kwa zamu za watu 10,000 kwa mwezi ili waweze kukaa mwezi mmoja Lebanoni na miezi miwili nyumbani.

Nadhani hiyo ni miezi minne kwa mwaka. Adoniram, alikuwa msimamizi wa kazi ya kulazimishwa. Sulemani alikuwa na wabebaji 70,000 na wakataji mawe 80,000 milimani, pamoja na waangalizi 3,300 waliosimamia mradi na kuelekeza kazi.

Kwa amri ya mfalme, waliondoa mawe makubwa ya thamani kutoka kwenye machimbo ili kuweka msingi wa jiwe la mapambo ya hekalu. Atawachukua wana wenu, na atawatoza sehemu ya kumi ya mavuno yenu yote.

Atawachukua binti zenu. Lakini ni kwa sababu nzuri sana. Hii ni kwa ajili ya Mungu.

Na mahali fulani, nasikia Mungu akisema katika maneno ambayo baadaye alimwambia Isaya, Isaya, unafikiri ninahitaji nyumba? Nani angenijengea nyumba? Tena, kuna kanuni hapa. Kuna mambo mazuri ya kufanywa. Lakini si vizuri ikiwa itabidi uuze roho yako ili kuipata.

Kwa hivyo tena, ikiwa wilaya 12 zilitenganisha Yuda na Israeli yote, unafikiri hii ilifanya nini? Wayahudi hawakulazimika kutoa miezi minne kwa mwaka kufanya kazi Lebanoni kukata miti. Lakini Waisraeli walifanya hivyo. Tena, nina uhakika wa kutosha kwamba Sulemani alikuwa na hoja nzuri sana za kisiasa kwa nini hii ilikuwa muhimu au wazo zuri.

Lakini mbegu zinapandwa. Kwa hivyo, unakumbuka Waebrania walifanya nini huko Misri? Walitengeneza matofali kwa ajili ya nini? Kwa Farao kujenga miji miwili ya Farao. Wamerudi utumwani.

Wamerudi utumwani. Hekalu la Mungu. Ndiyo.

Ndiyo. Sasa, tena, ninamkazia Sulemani sana hapa. Na ninataka kuwa mwaminifu kwa maandishi.

Kama nilivyokuambia, maandishi haya yana utata mwingi. Maandishi yanasema Sulemani alifanya mambo mengi mazuri, na watu walimpenda waziwazi.

Tumeridhika. Tuko salama. Tumejaa.

Ni nini kisichopaswa kupenda kuhusu hilo? Kwa hivyo, tunajifunza nini kutoka kwa sura hizi mbili? Kwanza kabisa, hekima ya kidunia si lazima iwe hekima ya mbinguni. Pili, hatupaswi kufanya chochote kwa sababu tu tunaweza. Hatupaswi kufanya hivyo.

Wazo zuri. Asante. Tatu, utajiri ni mtego.

Na marafiki, sisi ndio watu matajiri zaidi duniani. Hili ni jambo hatari sana kusema, lakini nitafanya hivyo. Katika jambo hilo, nataka kushiriki nanyi kifungu hiki kutoka Mwanzo.

Mfalme wa Sodoma akamwambia Abramu, Warudishie watu wangu waliotekwa, lakini unaweza kujiwekea mali zote ulizopata. Unakumbuka hadithi? Sodoma na Gomora zilishindwa vitani. Na watu na nyara zote zilichukuliwa.

Na mmoja wa watu hao alikuwa Lutu na familia ya Lutu. Kwa hivyo, Ibrahimu alimfuata. Na akawarudisha watu na nyara zote.

Na sasa mfalme wa Sodoma anasema, hei, umeshinda vita. Unaweka nyara. Naam, kwa nini isiwe hivyo? Ni desturi ya kawaida.

Nyara ni za mshindi. Kwa nini isiwe hivyo? Ibrahimu akamjibu mfalme wa Sodoma, Ninaapa kwa dhati kwa Bwana Mungu, Muumba Aliye Juu Zaidi wa mbingu na dunia. Wow.

Sitachukua hata uzi mmoja au kamba ya kiatu kutoka katika mali yako. Vinginevyo, unaweza kusema, Mimi ndiye niliyemtajirisha Abramu. Loo, jamani!

Loo, jamani. Kama Mungu hangempenda kabla ya hapo, ilibidi ampendi wakati huo. Naam.

Ndiyo. Dunia si rafiki yetu. Sasa unasema, hei, hatuwezi kwenda kuishi katika monasteri au nyumba ya watawa, kwa ajili ya huruma.

Nakubali. Nakubali. Lakini Mungu anatupa aina hiyo ya hekima.

Sitamruhusu mtu huyu mbaya, na nina uhakika kwamba ndivyo inavyoendelea. Labda kama mfalme wa Sodoma angekuwa mtu mwingine, Abramu angeweza kukubali nyara. Lakini anajua huyu ni mtu wa aina gani.

Jamaa huyu ni mhalifu. Hatafanya hivyo. Je, hekalu lingeweza kujengwa bila Hiramumu? Ndiyo.

Je, ingekuwa kitu kidogo chenye madoa? Labda. Labda. Lakini kama, katika mchakato huo, ingeunganisha roho za watu wa Kiebrania kwa Mungu, ingekuwa jengo kubwa zaidi duniani.

Samahani? Ndiyo. Loo, ndiyo. Loo, ndiyo.

Walilia walipoona misingi kwa sababu ingekuwa nusu tu ya ukubwa labda wa Sulemani. Ndiyo. Ndiyo.

Na Hagai anasema, elewa. Usijali kuhusu ukubwa au udogo wake. Ni nyumba ya Mungu.

Endelea naye ikiwa tutahitaji kulazimisha kufanikiwa, acha. Naam, siwezi kukamilisha hili isipokuwa niwalazimishe hawa watu kufanya hivyo.

Kisha acha. Naam, Baba alikuwa na kazi ya kulazimishwa. Kwa nini basi? Nilisoma sura hizi na kulia.

Ni nzuri sana kwa njia nyingi lakini bado iko chini ya uozo unaoongezeka. Ee Bwana, je, ni mimi? Je, ni mimi? Kila mmoja wetu anapaswa kuangalia kwenye kioo hiki na kusema, kama Sulemani angeweza kwenda huko, basi, Mungu wangu, jinsi nilivyoweza kwenda huko kwa urahisi. Na isije ikawa hivyo.

Naomba isiwe hivyo. Mungu ana mambo bora zaidi kwa ajili yako na mimi. Maswali, maoni, au maoni kabla sijakuacha uende? Ndiyo.

Hiyo inaitwa uraibu wa ngono. Hiyo ndiyo inaitwa. Hapana, hapana.

Na labda nilisema hivi katika sehemu ya utangulizi. Hii karibu ni ya kisiasa. Hizi ni mikataba iliyofanywa na nchi zinazozunguka.

Zaidi ya hawa, nadhani, alipata kundi zima la wanawake wa Foinike katika agano hili na Hiramumu—wanawake ambao huenda hawakuwahi kulala naye usiku mmoja katika maisha yao yote lakini walifungwa ndani ya nyumba ya wanawake pekee.

Kwa hivyo, karibu bila shaka, idadi kubwa ya hizi zilikuwa zawadi za kisiasa. Naam, hilo lina mantiki zaidi. Ndiyo.

Mwanangu alisema wakati mmoja, lazima uwe na kitanda kikubwa sana. Ndiyo, sawa. Ninaogopa hivyo.

Nadhani nilijifunza jambo lingine pia. Ndiyo. Tunaweza kutumia vipawa vilivyotolewa na Mungu kwa ajenda yetu wenyewe badala ya kuendeleza ufalme.

Ndiyo. Ndiyo. Ndiyo.

Ndiyo. Je, hii ilikuwa kwa ajili ya jina la Mungu, au ilikuwa kwa ajili ya jina la Sulemani? Ndiyo.

Acha niombe.

Baba Mpendwa, tunajua kwamba Neno Lako limetolewa kwetu kuwa nuru ya njia yetu, taa ya nyayo zetu. Ee Mungu, tusaide tunapotazama picha ya Sulemani ili kuona kama kuna mwonekano wetu. Ee, tuokoe, Bwana.

Tuokoe kutokana na kutumia vipawa vyako ili kujifanya tuonekane wazuri. Uturehemu, Bwana. Badala yake, tutumie vipawa vyako kwa ajili ya baraka za wengine na wokovu wa ulimwengu. Kwa jina lako, amina.